

MAGYAR ORVOSI KÖNYVTÁRAK SZÖVETSÉGE
HÍRLEVÉL
2008/4

Köszöntő

Kíváncsi lennék, kinek mi jut eszébe, ha csak annyit hall: INFORMATIO MEDICATA ... Bennem egy csomó gondolat felvillan ilyenkor:

- ❖ A Kollégák, akikkel legalább ilyenkor összejöhetünk egy jó kis beszélgetésre, információcserére, örvendezésre (bár néha szomorkodunk is, hogy sajnos egyre kevesebben vagyunk...)
- ❖ A remek előadások, programok, lehetőségek, vidám percek, finom ételek, készséges kiállítók.
- ❖ Az ősz. Hiszen az Informatio Medicata egy-egy újabb rendezvénye az évek múlását is jelzi.
- ❖ A budapesti Kollégák, élükön Elnök Asszonyunkkal, akik hosszú hónapokon keresztül éjt nappallá téve tervezik, szervezik ezt a rendezvényt, hogy aztán minden gördülékenyen történjen. És persze mindezt kedvesen, mosolyogva, készségesen teszik.
- ❖ A MOKSZ Híradó. Mindig azon töröm a fejem, hogy hogyan lehetne a http://www.lib.sote.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=77&lang=hu#im2008 oldalról letölthető előadások és videók mellett a legjobban tudósítani azokról a percekről, amelyeket mi átélhattünk, hiszen Kollégáink között jócskán akad olyan, aki egyszerűen gazdasági okok miatt nem tud közöttünk lenni.

Őszintén remélem, hogy az alábbi sorokat olvasgatva - megszokott rovatainkban szereplő híreken kívül - sikerül az IM 2008 pezsgését és szép pillanatait is újra átélni, a rendezvényen részt vevő hallgatók benyomásai alapján a MOKSZ Híradó jelen sorainak olvasásakor.

Gracza Tünde

TARTALOM

HÍREK

A MOKSZ Ellenőrző Bizottság jelentése a 2007. évről	4 - 7.
MOKSZ kitüntettek	7 - 8.
Jubiláló könyvtárosok	8 – 9.
INFORMATIO MEDICATA 2008 a hallgatók szemével	9 -11.

SZAKORVOSI KITEKINTŐ	12-15.
-----------------------------	---------------

VELÜNK TÖRTÉNT	16-17.
-----------------------	---------------

NÉVJEGY	18-20.
----------------	---------------

HÍREK

A MOKSZ Ellenőrző Bizottság jelentése a 2007. évről

Az Ellenőrző Bizottság 2007 folyamán két alkalommal is végzett ellenőrzést a MOKSZ szervezetében. A szervezet a munkatervet megvalósította és pénzügyi tranzakciókat minden esetben számlákkal igazolta.

Megvalósult célkitűzések:

A 2007. évre tervezett programokat a szervezet megvalósította, rendezvényeivel, intézkedéseivel, kapcsolatok felvételével, tagkönyvtárai számára nyújtott segítséggel.

Rendezvények:

- A vezetőség az év folyamán két alkalommal ült össze, Budapesten a SOTE Központi Könyvtárában.
- A Magyar Kórházszövetség minden évben megrendezi kongresszusát Siófokon. 2007-ben a MOKSZ elnöke is meghívást kapott a szervezet XIX. rendezvényére, melyen sikeres előadást tartott.
- A MKE 39. vándorgyűlésén - 2007. évben is több MOKSZ tagkönyvtár képviseltette magát.
- Az INFORMACIO MEDICATA a szervezet legnagyobb szakmai rendezvénye, melyet negyedik alkalommal rendezett meg ismételten a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára. A kreditpont-szerzési lehetőséget is nyújtó rendezvényen magas színvonalú előadások hangzottak el orvosok és könyvtárosok számára, valamint sok aktuális információhoz jutottunk a kiállítók által. A rendezvény magas színvonalát ez évben is ki kell emelnünk, mely alatt nemcsak az előadások értendők, hanem a rendezvény egész hangulata is.

- Ez év folyamán is több könyvtárban tartott előadást a MOKSZ elnöke a PML konzorcium tagjai részére. A látogatás a program ismertetésén túl az intézmények igazgatóival való kapcsolat kialakításában is fontos szerepet játszott.
- Az Informatio Medicata Díjban az elmúlt évben 4 fő részesült. (Mindegyikük 50 ezer forintot kapott jutalomként.)
- Megünnepeltük a 10, 15, 20, 25 éve könyvtárosi munkát végző kollégáinkat.

Kapcsolatok:

Kapcsolattartásunk egyik eredményeként könyvelhetjük el a MOKSZ elnökének meghívását a Kórházszövetség kongresszusára. Törekszünk a többi szervezettel is az együttműködésre, pl. az EM, NKÖM, szaksajtó, külföldi szervezetek - EAHIL, külföldi könyvtárak - stb.

A MOKSZ honlapja továbbra is elérhető a <http://moksz.clib.unideb.hu> címen.

A MOKSZ Hírlevél nyomtatott formában 4 alkalommal jelent meg.

Tagság, elnökség, ellenőrző bizottság:

A szervezet a 2007. évben 48 tagkönyvtárat számlált, tagdíja változatlanul 3000 Ft. A vezetőség az év folyamán két alkalommal ült össze, de az elmúlt évhez hasonlóan az utazások nehézségeket jelentenek, így az e-mail levelezés továbbra is komoly szerepet tölt be a kapcsolattartásban.

Az ellenőrző bizottság javaslatait a vezetőség minden esetben figyelemmel kísérte, a javaslatokat elfogadta.

Adminisztratív tevékenység:

A MOKSZ vezetőségének megbízásából Triebel Brigitta továbbra is folyamatosan dokumentálta és gazdasági szempontból figyelemmel kísérte a szervezet gazdasági munkáját, dokumentációját.

A szervezet könyvelési munkálatait továbbra is Fenyves Beáta könyvelő végezte, aki az elszámolást az APEH-hez 2006. év óta elektronikusan nyújtja be.

Az év végi záró ellenőrzés az EB részéről 2008 márciusában történt, melynek pénzügyi forgását a következőkben számszerűsítjük.

PÉNZESZKÖZÖK:

2007. évi nyitó egyenleg

2007. 01.01. Nyitó egyenleg:

- Banki nyitó:	1.473 Ft
- Pénztárnyitó:	128.645 Ft

Összesen: 130.118 Ft

BEVÉTELEK – KIADÁSOK

Bevételek:

Kiállított számlák:	
- Tagdíjbefizetések:	201.000 Ft
- Informatio Medicata + Kult. Alap. Tám.:	3.587.237 Ft
- Kamatbevétel:	2.969 Ft

Összesen: 3.791.206 Ft

(Kifizetetlen számlák – tagdíjat nem fizettek: 24.594 Ft)

Kiadások:

- Számlakifizetések	3.471.170 Ft
- Jutalmazások:	200.000 Ft
- Bank költség:	41.703 Ft

Összesen: 3.712.873 Ft

ÖSSZESÍTÉS:

Bevételek összesen: **3.791.206 Ft**

Kiadások összesen: **3.712.873 Ft**

2007. évi záró egyenleg

2007.12.31.

Záró egyenleg:

- Banki záró:	52.643 Ft
- Pénztárzáró:	95.372 Ft

Összesen: 148.015 Ft

A kiadások számlákkal igazolva, a tranzakciók számítógéppel szabályosan könyvelve.

Kiadási tételek: bank, konferencia, rendezvény költség, irodaszer, postaköltség, utazási költség, nyomtatványok, ügyviteli munka (könyvelő költsége) stb.

Debrecen, 2008.05.18.

Erdeiné Törőcsik Katalin
Ellenőrző Bizottság elnöke

MOKSZ kitüntetettek 2008

Gracza Tünde

A nyolcvanas évek eleje óta a POTE dolgozója. 1998 óta a PTE Általános Orvostudományi Kar Pekár Mihály Könyvtárának igazgatója. A folyóiratokkal és bibliometriával kapcsolatos tudományos tevékenységének eredményeit a mindennapokban is jól lehet hasznosítani. Publikációi jelentek meg a szakma legszínvonalasabb lapjaiban. Ő szerkeszti lankadatlan buzgalommal a MOKSZ Hírlevelét. Tagja a MOKSZ elnökségének. Szívós kitartó munkával küzd könyvtára szebb jövőjéért.

Dr. Marton János

Természettudományi tanári diplomával került a nyolcvanas évek elején a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárába. A mindannyiunk által tisztelt Zallár Andor méltó utóda volt a kilencvenes évek végétől az egyetem könyvtárának igazgatói székében. 2006-ban vonult nyugdíjba. Hazai és nemzetközi szakmai körökben jól ismert a bibliometria területén végzett kiemelkedő tudományos munkássága. Kutatásainak kandidátusi fokozat lett az eredménye. Foglalkozott Szent-Györgyi Albert életének kutatásával is. Büszkék lehettünk kollégánkra, amikor feltűnt a televízióban a Mindentudás Egyeteme katedróján. Csendes, finom humorával sokunknak szerzett kellemes pillanatokat szakmai utazásokon, kongresszusokon.

Dr. Palotai Mária

Három évtizede szakkönyvtáros; előbb az OMIKK-ban, majd 1983-tól az Egészségügyi Minisztériumban. 2003-tól az Országos Egészségpolitikai Szakkönyvtár igazgatója. Igazgatása alatt történt meg az ESKI átszervezése, a Szentkirály utcai részleg átköltöztetése. Szakmai tudása legjavával bábáskodik a MOB felett. Mindeközben volt energiája a tudományos munka művelésére is: 2004-ben megszerezte a PhD fokozatot. Nyugodt, kitartó munkájával, kedves személyiségével tevékenykedik a színvonalas hazai orvosi és egészségügyi információellátás érdekében.

Prepok Ferencné, Piroska

Több mint négy évtizede könyvtáros, ebből három évtizedet a Semmelweis Egyetem Könyvtárának falai között töltött. Dolgozott az olvasószolgálatban, majd a szerzeményezési és feldolgozási szakterület várta, mely részlegnek később a vezetője is lett. Pontos, alapos munkája révén épült az egyetem könyvtárának katalógusa. Piroska remek példája annak, hogy a pálya derekán is meg lehet újulni, csak akarni kell! Kiválóan megtanulta az időközben ránk tört számítástechnikai eszközök használatát. A Horizon rendszer legkiválóbb ismerőjeként, ő tanította be fiatalabb kollégáit is, akik valamennyien tisztelettel, elismeréssel nyilatkoznak róla.

Dr. Kührner Éva

2008-BAN JUBILÁLÓ KOLLÉGÁINK

Minden évben megünnepeljük a kerek évfordulóval büszkélkedő kollégákat. Nem a formalitás kedvéért, hanem azért, mert pontosan tudjuk, milyen és mennyi munka áll mögöttük. Az emléklapon az szerepel, hogy jubiláló könyvtáros, mégis e szó mögött sokkal több rejtőzik, mint azt elsőre gondolnánk, hiszen könyvtárosnak lenni tíz, tizenöt, vagy akár negyven éven át már komoly szakmai elhivatottságnak számít.

Egyrészt azért, mert nem egy népszerű pálya a miénk. A divatos szakmák között nincs jelen, a munkát sem mindig ismerik el, akik felületesen gondolkodnak, a kultúra sem olyan támogatott, mint régebben volt. Ezekkel az

akadályokkal, kudarccal megküzdve kell mégis a társadalom és a tudományok szolgálatába állniuk. Másrészt pedig, mert egy jó könyvtáros minden tudományterületen jártassá válik, hogy a megfelelő információk birtokában lehessen. Nem önmagáért, hanem másokért szerez minél sokrétűbb tudást, hiszen ez a hivatása.

Tiszteletre méltóak tehát a jubilálóink, akik könyvtárosok maradtak évtizedeken át a kudarccok, nehézségek ellenére, bizonyítva azt, hogy a szakma iránti elhivatottság még érték, és a jövő könyvtárosainak példát kell mutatniuk.

Ezúton szeretettel gratulálunk jubiláló kollégáinknak!

10 éve könyvtáros: Genzinger Ildikó

15 éve könyvtárosok: Bökönyi Miklósné és Paresami Gáborné

20 éve könyvtáros: Boczán Andrásné

25 éve könyvtárosok: Bíró Beáta Zsuzsanna és Zlinszky Zsuzsanna

30 éve könyvtáros: Martos Veronika

30+1 éve könyvtáros: Bujdosó László

35 éve könyvtárosok: Horváthné Mészáros Ágnes és Nyíri Éva

40 éve könyvtárosok: Hován Lászlóné, Nagy Olga, Szabó Csilla és Dr. Vasas Livia

Kiss Annamária

Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár

INFORMATIO MEDICATA 2008

A HALLGATÓK SZEMÉVEL

Szakdolgozati tantárgyunk keretein belül adódott lehetőségünk részt venni az Informatio Medicata 2008 konferencián mint a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának III. éves ápoló szakos hallgatói. Tárgyunk oktatójának célja a könyvtárismereteink bővítése, egészségügyi adatbázisok megismerése és a látókörünk szélesítése volt.

A helyszínre korábban érkeztünk, mint ahogy a kiválasztott előadás kezdődött volna, ezért körbejártuk az aulában felállított standokat és

tájékozódunk a könyvári programokról. Érdekességként emellett kozmetikai tanácsadásra, smink felhelyezésére és ékszerek vásárlására is nyílt lehetőség.

A programok jelentős része angol nyelvű volt, melyek zöme Magyarországon is elérhető szolgáltatásokat érintette. Így hallhattunk előadást (EBSCO – CINAHL); Amerikából érkezett könyvtáros mutatta be a program használatát. Szinte kizárólag a csoportunk vett részt az előadáson, így nagyobb bátorsággal fogalmaztunk meg minket érintő kérdéseket az előadáshoz kapcsolva, melyekre az előadó nagy kedvességgel és figyelmességgel válaszolt. Hallgatói szempontból igen hasznosnak bizonyul ez az adatbázis, ugyanis a szakdolgozati forrásanyag jelentős részét képezhetik az itt összegyűjtött irodalmak. (Az adatbázis a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár révén elérhető.)

Nem számítottunk az idegen nyelvű és Magyarország határait túllépő konferenciára. Bepillantást nyerhettünk más ország, pl. Amerika könyvtárszerkezetébe, illetve lehetőségünk adódott tudást mélyíteni, tapasztalatokat gyűjteni mind az előadó-technikáról, mind pedig a szervezés tekintetében.

*Fazekas Hedvig, Pék Nóra
a hallgatótársak nevében is*

PhD hallgatók tapasztalatai az Informatio Medicata nevű konferenciáról

Első nap:

Az informatív programfüzet segítségével pofonegyszerűen megközelíthető a helyszín. A Gellért- hegy, mint mindig, most is gyönyörű, még az esős-borongós őszi időjárás sem tudja elrontani az összképet. A Balassi Bálint Információs Központ kellően tágas és jól is néz ki, ideális egy európai színvonalú konferenciának. A regisztráció gyors és zökkenőmentes, piros pont a szervezésnek. A kabáttól való gyors megszabadulás után kényelmesen elnyújtózok az előadóteremben, érdeklődéssel várva az első szekció kezdetét.

Romics professzor úr előadása érdekes és lendületes, ezért már megérte felkelni. Egy kevéske pogácsa elfogyasztása után (ami nagyon finom volt, újabb piros pont a szervezésnek) újfent elfoglalom kényelmes helyemet, és elmélyülök a gyógyszer-étel interakciók rejtelseibe. Mivel sok embertársammal egyetemben én sem úsztam meg az őszi náthát, és reggel is egy közismert fájdalom- és lázcsillapítóval indítottam a napot, az ételek okozta máj metabolizmus és a gyógyszerhatásról szóló előadás következményeként kedves hamuba sült pogácsáim vadul forgolódni kezdenek a gyomromban. Ezt a sokkot túlélve a különböző kiadók képviselőinek bemutatkozása kellemes felüdülést jelent. Az ebéd elfogyasztása után különös megpróbáltatások nélkül telik a délutáni szekciók végighallgatása. A programok kellően tartalmasak voltak, így csütörtök délután nagy elvárásokkal viseltetem a konferencia másnapja iránt, és nem is csalatkoztam. De a pénteki napról szóló tájékoztatót rábízom egy hallgatótársamra...

Dr. Zádori Gergely

Második nap:

A helyszínt próbáltam más helyről megközelíteni, mint előző nap, de ismét sikerült eltévednem. Szerencse, hogy előző napi tapasztalataimból kiindulva korábban indultam el, így időben megérkeztem az Elsevier kiadó által meghirdetett „workshopra”. Egyetemi tanulmányai során az ember megszokja, hogy egy előadáson a hátsó sorok egyikében foglaljon helyet. Nem lepődtem meg, amikor a többi PhD hallgató is hasonló képen próbált meg elhelyezkedni a teremben. Az előadó kedvesen invitált bennünket az első sorokba- „Minél előbbre ül valaki, annál nagyobb ajándékot kap az Elsevier kiadótól”. Pár perc alatt meg is teltek az első sorok. Ezután belemerültünk a cikkírás rejtelseibe, ami rengeteg hasznos információval szolgált. A holland előadó után az Elsevier egyik magyar anyanyelvű főszerkesztője hívta fel a figyelmünket a leggyakrabban előforduló hibákra, amik miatt nem fogadják el a cikkeket. Az előadás után körbejártuk a standokat és meghallgattunk még néhány előadót, akik a könyvtár és forráskutatás rejtelseibe avattak be bennünket. Összességében felüdülés volt két napig a molekuláris genetikán kívül mással is foglalkozni.

Dr. Feldman Karolina

SZAKORVOSI KITEKINTŐ

STRESSZEK ÉS AGRESSZIÓK

A stressz-elmélet kidolgozását (Selye, 1936) megelőzve írta meg híres cikkét Cannon (1929), aki talán először hozta kapcsolatba a viselkedést a hormonokkal. Az általa "fight/flight" (támadási/menekülési) reakciónak nevezett jelenség lényege, hogy erős érzelmek (félelem, düh) hatására a mellékvesék adrenalin választanak ki, ami erős viselkedési válasz megjelenéséhez vezet, nevezetesen meneküléshez, és támadáshoz. Ez a felismerés ma már nem minden részletében állja meg a helyét, ami azonban csöppet sem von le a Cannon érdemeiből, aki először jött rá arra, hogy a "testi változások" kihatással vannak a viselkedésünkre. Ez az adrenalinra is igaz, amely közvetve ugyan, de valóban hat az agresszivitásra, de még inkább igaz a glukokortikoidokra, vagyis a Selye által azonosított stresszhormonokra. A jelenség azonban sokkal komplexebb, mint azt annak idején Cannon, vagy akár Selye sejtette volna.

Akut stressz reakció

A stresszreakciót a köztudat megbélyegzi, de korántsem helyesen. A két stresszhormon fokozott termelése - kihívásos helyzetben - a szervezet "érdekeit" szolgálja: mobilizálják az energiatartalékokat, illetve az agyműködésre, majd azon keresztül a viselkedésre kifejtett hatásain keresztül lehetővé teszik a kihívások megfelelő kezelését. Az adrenalin - karöltve idegrendszeri "változatával" a noradrenalinnal - fokozza a raktározott cukrok és zsírok lebomlását (lehetővé teszi, hogy ezekből energia szabaduljon fel); javítja a vérkeringést (az energiahordozó anyagok gyorsabban felhasználási helyükre jutnak); csökkenti a fájdalomérzetet (megakadályozza, hogy a fájdalom elvonja az állat figyelmét); fokozza a figyelmet és javítja memóriát (a kritikus helyzeteket fontos észben tartani); stb. A glukokortikoidok (embernél kortizol, sok állatnál kortikoszteron), amellet, hogy szintén hozzájárul az energiatartalékok mobilizálásához, lehetővé teszik azoknak az idegközpontoknak a megfelelő szintű aktivációját, amelyek a kihívásos helyzetek kezelésében szerepet játszanak.

E két stresszhormon nélkül nincs agresszivitás: termelésük gátlása az agresszivitás gátlásával jár együtt. Ezzel kapcsolatban azonban két dolgot ki kell emelnünk:

http://www.healthpopuli.com/uploaded_images/hairpull-760004.jpg

(1) E hormonok **nem idézik elő** az agresszivitást, csak lehetővé teszik. Az agresszivitás egy bonyolult idegrendszeri folyamat végeredménye, amelyet a stresszhormonok serkentenek, de nem váltanak ki.

(2) Az agresszivitás **önmagában** nem tekinthető abnormálisnak, hiszen a szociális kihívások leghatékonyabb kezelési módja éppen az agresszivitás. Ilyen kihívások esetében tehát a stresszhormonok ugyanúgy adaptív válaszokat tesznek lehetővé, mint más kihívások esetében. Ez magától értetődően igaz az állatok esetében (területvédelem, nőstényekért folyó rivalizálás, stb.), de bizonyos korlátozásokkal igaz az emberre is. A rivalizáló agresszió hátterében álló idegrendszeri folyamatokat jól ismerjük. Az "agresszivitás" kifejezés alatt hosszú időn keresztül éppen ezt a fajta agressziót értettük. Az utóbbi időben kiderült azonban, hogy a társadalmi problémákat okozó agresszióformák nem csak mennyiségileg különböznek ettől a természetesnek nevezhető agresszióformától, hanem minőségileg is. Úgy tűnik, hogy az agresszivitás idegélettanát "újra kell tanulnunk" - ezúttal az abnormális formákra koncentrálni. Talán nem meglepő, hogy az agresszió abnormális megnyilvánulásai a stresszreakció zavaraira vezethetők vissza. Az azonban talán már meglepő, hogy nemcsak akkor van baj, ha sok stresszhormont termelünk, de akkor is, ha keveset.

Krónikus stresszreakció

A stresszválasz akkor kezd problémákat okozni, ha nem akut kihívásokat kísér, hanem állandósul. A pillanatnyi helyzettől független, állandósult stresszválaszt nevezük krónikus stressznek. Egy ilyen állapotot a legkülönbözőbb tényezők előidézhethetnek: a túlfeszített munkatempótól, a gyakori szociális problémákon keresztül, a különböző életkorokban átélt traumákig. Krónikus stresszállapotokban nem ritkák az agresszív kitörések, amelyek leggyakoribb velejárója a düh. A dühöt minimális provokáció váltja ki, és ellenállhatatlanul vezet el az agresszív kitörésig, ami lehet enyhe (pl. kiabálás, tárgyak összetörése, stb.), de a súlyosabb formákat is öltheti, szélsőséges esetben egészen az emberölésig.

Ez a düh által vezérelt agresszió talán a legkevésbé ismert agresszióforma; úgy tűnik azonban, hogy az agresszivitás nem az elsődleges következménye a krónikus stresszállapotnak, hanem a hormonális zavar által előidézett egyéb pszichikai állapotok (pl. a depresszió) egyik velejárója.

Krónikusan csökkent stresszhormon-termelés

A nyolcvanas évek közepén egy finn kutató (Virkkunen, 1985) érdekes, de akkor még érthetetlen megfigyelést tett: a súlyos agressziós cselekményekért elítélt emberek vérében nagyon kevés glukokortikoidot talált, nevezetesen a normális mennyiségnek mintegy harmadát. A későbbi kutatás nemcsak igazolta megfigyelést, de felismerte a jelenség háttérében megnyilvánuló törvényszerűséget is: a csökkent glukokortikoid termelés elsősorban antiszociális személyiség zavarban fordul elő, és ott egyenes összefüggésben áll az elkövetett agressziós cselekmények mennyiségével és súlyosságával.

Meglepő módon tehát nem csak a sok, hanem a kevés stresszhormon is fokozott agresszivitással jár. A két állapotban mutatott agresszivitás azonban minőségileg különbözik. Krónikus stresszállapotban a dühtől vezérelt, szinte ellenállhatatlan kényszerként jelentkező agresszió dominál, krónikus glukokortikoid hiányban azonban a "hidegvérű", célorientált (haszonszerzéssel egybekötött) agresszió. Ebben az állapotban nemcsak a glukokortikoidok termelése csökken, hanem az adrenaliné és noradrenaliné is. Ennek következtében az agresszivitást ezeknél az embereknél nem előzi meg, és nem követi "érzelmi felindulás"; a szívverések frekvenciája csak kis mértékben nő meg, a bőr konduktanciája (ami a verejtékezés függvénye) alig változik, stb.

Összességében mindez azt eredményezi, hogy eltűnnek azok az érzelmi gátak, amelyek az agresszivitást normális embereknél szabályozzák (a "hidegvérű" agresszió elmélete, Raine, 1996). Nem kizárt, hogy a jelenség háttérében genetikai jelenségek álljanak, valószínűbb azonban, hogy a kora gyermekkori traumák idézik elő, amelyek egyik, évekkal később jelentkező következménye a stresszhormonok termelésének krónikus csökkenése. Az elmúlt években végzett kutatásaink ennek az agresszióformának a megértését célozták.

Kimutattuk, hogy a glukokortikoid-hiányos állapotban jelentkező agresszivitásnak az idegrendszeri szabályozása lényegesen eltér a normálisnak tekinthető rivalizáló agresszió idegrendszeri háttérétől, tehát itt nem egyszerűen mennyiségi fokozódásáról van szó, hanem egy minőségileg új állapot kialakulásáról (Haller és mtsai, 2005, 2006). Az, hogy a glukokortikoidok hogyan idézik elő ezt az új állapotot, még tisztázatlan, az ok azonban minden bizonnyal a glukokortikoidok hatásmechanizmusában keresendő. Ezek a hormonok - akárcsak a szteroid hormonok többsége - a gének expresszióját szabályozzák, és e funkciójuk csökkenése vezethet el azokhoz az idegrendszeri változásokhoz, amelyeket kutatásaink során leírtunk.

Haller József
Ph.D., az MTA doktora

Irodalom

Cannon WB. Bodily Changes in Pain, Hunger, Fear, and Rage. Appleton, New York, 1929.

Haller J, Mikics E, Halász J, Tóth M. Mechanisms differentiating normal from abnormal aggression: glucocorticoids and serotonin. Eur J Pharmacol. 2005; 526: 89-100.

Haller J, Kruk MR. Normal and abnormal aggression: human disorders and novel laboratory models. Neurosci Biobehav Rev. 2006; 30: 292-303.

Raine A. Autonomic nervous system factors underlying disinhibited, antisocial, and violent behavior. Biosocial perspectives and treatment implications. Ann N Y Acad Sci. 1996; 794:46-59.

Selye H. A syndrome produced by diverse noxious agents. Nature 1936; 138: 32.

Virkkunen M. Urinary free cortisol secretion in habitually violent offenders. Acta Psychiatr Scand 72: 40-44, 1985.

Fogalommagyarázat

(Brencsán orvosi szótár alapján)

adrenalin: a mellékvese velőállománya által termelt (mesterségesen is előállítható) hormon

agresszivitás: erőszakos magatartás, cselekvés, szándék vagy indulat

expresszivitás: a gén kifejeződésének mértéke

glutokortikoid: a mellékvesekérek által termelt szteroid hormonok, amelyek többek között a szénhidrogén-anyagcserét módosítják, pl. a kortizon

hormon: a vér és testnedvek által szállított, kis koncentrációban is hatni képes, a belső elválasztású mirigyek által termelt biológiai hatóanyag

konduktivitás: az áramerősség és a térerősség hányadosa (elektromos vezetőképesség)

stressz: a szervezet védekező reakciókban megnyilvánuló állapota az őt ért káros ingerekkel szemben

VELÜNK TÖRTÉNT

Úti beszámoló

3. (befejező) rész

Csütörtök

Institute of Psychiatry Maudsley Hospital

A könyvtár három szinten kapott termeket és raktárakat, a látogatók számára bőven van hely. A könyvtár gazdagon ellátott folyóirat- és könyvanyaggal, olvasót azonban alig láttam.

A könyvtár honlapján pszichiátriai betegség-csoportok szerint a fontosabb honlapok, információs pontok gyűjteménye megtalálható.

Péntek

Chartered Institute of
Library and Information
Professionals

Délelőtt John Vincent könyvtárossal volt találkozóm a CILIP épületében. A társadalmi kirekesztés csökkentése a könyvtárak etikai kódexének része. A melegeknek szóló irodalom könyvtári beszerzése és szolgáltatása, a melegség könyvtárosokkal való elfogadtatása még Angliában sem könnyű.

Vincent egynapos szenzitizáló tréninget tart könyvtárosoknak az előítéletek csökkentése céljából. Később Guy Daines fogadott, aki a ***CILIP Etikai kódex és irányelvek könyvtárosok és informatikusok számára*** című állásfoglalása egyik kidolgozója. Akit a brit könyvtáros etikai kódex érdekel, kérem, látogasson el a <http://www.cilip.org.uk/policyadvocacy> weblapra.

Össességében elmondható, hogy Londonban egyszemélyes orvosi könyvtárak nincsenek. Mindenhol legalább 3-4 fő működtet egy könyvtárat. Az angol könyvtáros-etikai kódex például szolgálhat a magyar könyvtárügynek, tapasztalataiból meríthetünk. A kisebbségek könyvtári ellátására létrehozott szenzitizáló tréningek az egész magyar könyvtárügynek szolgálatot tehetnek.

Kép: http://www.postgrad.hobsons.com/usrimages/pgrad/city_CILIP.jpg

Budapest 2008.január 29.

Somorjai Noémi
Magatartástudományi Intézet
Harkai Schiller Pál Könyvtár

Függelék

<http://www.intute.ac.uk> A legjobb források az internetről oktatási és kutatói területen, angol egyetemek szakembereinek válogatása és értékelése alapján. Az adatbázis 120 ezer minősített rekordot tartalmaz.

<http://www.sign.ac.uk> (Scottish Intercollegiate Guidelines Network) Skóciában 1993-ban alakult hálózat az egészségügyi ellátás javítására. Klinikai irányelveket fejlesztenek ki és szorgalmazzák a bevált gyakorlati tapasztalatok alapján.

<http://www.scie.org.uk> (Social Care Institute for Excellence - Intézet a Kimagasló Társadalmi Gondozásért-) A szervezet 2001-ben alakult az Egyesült Királyságban felnőttek és gyermekek szociális gondozására. A bevált gyakorlatot kívánják átültetni a mindennapi életbe.

<http://rcpsych.ac.uk> (The Royal College of Psychiatrists - Királyi Pszichiátriai Társaság) Let wisdom guide - A mentális betegséggel élők életkilátásainak javítására.

<http://apt.rcpsych.org/> Advances in Psychiatric Treatment

<http://bjp.rcpsych.org/> The British Journal of Psychiatry

<http://www.hilo.nhs.uk/> Health Information for London Online. A nap 24 órájában működő egészségügyi adatbázis és weblapgyűjtemény hétköznapi használatra.

<http://www.library.nhs.uk/> [National Library for Health](http://www.library.nhs.uk/) - Nemzeti Egészségügyi Könyvtár

Hivatkozott irodalom

Gaal, Peter: Informal payments for healthcare in Hungary. London: London School of Hygiene and Tropical Medicine, 2004. 378 p. PhD. Thesis

Gaál, Péter: Health Care Systems in Transition. Copenhagen: WHO, 2004. 152 p.

Londoni útbeszámoló (PPT) <http://www.magtud.sote.hu/konyvtar>

NÉVJEGY

Boczán Andrásné, Éva

Mosdósi Orvosi Könyvtár

Idén húsz éve dolgozom orvosi könyvtárban. Szinte észre sem vettem elröpültek az évek. Szeretem a munkámat. Munka mellett elvégeztem a Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola könyvtár-informatika szakát.

Közel állnak hozzám a könyvek, számítógépek, az internet. Szívesen segítek az embereknek eligazodni a információ világában, hiszen a könyvtáros alapfeladata, hogy támogatást nyújtson az információhoz történő hozzájutásban, esélyegyenlőséget biztosítva a felhasználók, állampolgárok számára.

1996 óta könyvtárunk tagja a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének. Emellett a Magyar Könyvtárosok Egyesületének is tagja vagyok. Sok szakmai segítséget kaptam és kapok könyvtáros kollegáimtól, akikkel jó a kapcsolatom is.

A saját gyűjtemény és információs források mellett az országos együttműködésre támaszkodva könyvtárunk is arra törekszik, hogy biztosítsa az aktuális tudományos ismeretekhez történő hozzáférést. A harmadik évezred kihívására válaszolva hibrid könyvtárként működve, otthont adunk mind a nyomtatott mind az elektronikus dokumentumok számára. El kell igazodni a virtuális gyűjteményekben, másrészt meg kell őrizni a hagyományos "Guttenberg-galaxis értékeit is Szabadidőmben szívesen olvasok, keresztrejtvényt fejtek, kertészkedem.

MOKSZ KÖNYVTÁRAK

Mosdósi Orvosi Könyvtár Története

Mosdós Kaposvártól 17 km-re keletre a Kapos folyó völgyében és a külső-somogyi dombság enyhe lejtőjén fekvő kisközség. A falu nevezetessége a Pallavicini-kastélyegyüttes. Építése Pallavicini Ede örgróf nevéhez fűződik. A kastély eklektikus, a skót lovagvárakat utánzó, a századforduló kastély építészetének ízlésvilágát tükrözi. A kastélyt 1938-ban az akkori betegbiztosító

vette meg a megyével közösen gyermek-, illetve tbc-szanatórium céljából. 1939-ben kezdték átalakítani, de közbejött a háború és csak 1949-ben a kaposvári kórház kihelyezett osztályának 100 ágyas gyermek tbc-szanatóriumaként kezdte meg működését. A kastély és a kórház pavilonjai 20 holdas park közepén helyezkednek el, így a levegő szinte teljesen pormentes.

Mosdós mikroklímája mindig kedvező volt a légúti betegségben szenvedők számára.

1959-ben vette át a kórház irányítását, vezetését Dr. Andrásófszky Barna. Az ő nevéhez fűződik a kórház három és fél évtizeden át tartó folyamatos bővülése, töretlen szakmai fejlődése, amely elismertséget vívott ki nemcsak környezetében, hanem országos szinten is.

A kórházhoz az országban egyedülállóan iskola is tartozik, ahol a tanulmányi követelményeket a gyermekek betegségének súlyosságához igazítják. A kórház az elmúlt évtizedekben számos országos és nemzetközi tudományos tanácskozást szervezett a gyógyító munkát érintő témákban. A kórház területén idősek otthona, szolgáti lakások, nővérszálló, fedett uszoda (jelenleg nem üzemel), tenispálya, futballpálya és 250 személyes előadóterem áll a dolgozók és a betegek rendelkezésére.

Az orvosi szakkönyvtár a kórház területén található festői környezetben. Valóban festői, mert érdekességként megemlíteném, hogy 1919 nyarán festőiskolát vezetett itt Rippl-Rónai József. A kilencvenes években felelevenedett ez a szép hagyomány. A nyaranta itt alkotó, határokon túlról is érkező művészek munkáival gazdagodott az intézet.

A könyvtári állomány alapjait adományokból származó kötetek képezték. Folyamatos állománygyarapítás és a könyvtáros munkakör betöltése a hatvanas évektől történik. A könyvtár gyermekgyógyászat, pulmonológia, kardiológia és a belgyógyászat területén megjelenő fontosabb magyar és idegen nyelvű szakirodalmat gyűjti. Az utóbbi évek gazdasági nehézségei miatt nagyon lecsökkent a folyóirat-előfizetés is. De orvosaink hozzáállása sok-sok adománykönyv bevételeit tették lehetővé. Legbőkezűbb adományozóink: Prof. Dr. Gyurkovits Kálmán a Gyermekgyógyászat szaklap főszerkesztője és Dr. Berta Gyula. Jelenleg 4300 szakkönyv és 700 bekötött folyóirat 12 magyar és 6 külföldi kurrens folyóirat áll olvasóink rendelkezésére.

Jelentős a könyvtárközi kölcsönzés. Lehetőség van helyben olvasásra, kölcsönzésre, másolásra, irodalomkutatásra. Internet használatával gyorsabb a tájékozódás. Rendszeres használói vagyunk a különböző egészségügyi

adatbázisoknak. E-Magyarország Pont áll három munkaállomással az érdeklődők rendelkezésére. A könyvtárterem tudományos és kulturális rendezvényeknek is helyet ad. Évtizedek alatt a könyvtárat szakmai szempontból Dr. Tahy Ádám majd Dr. Berta Gyula irányította. A könyvtár személyzete egy főből áll. Jelenleg ezt a posztot Boczán Andrásné – Éva tölti be.

Boczán Andrásné

Kedves Olvasóink!

Szeretnénk felhívni a figyelmeteket, hogy 2009-től a Hírlevél további számai online formában lesznek elérhetők a MOKSZ honlapjáról, csak a nyugállományú kollégáink kapják meg továbbra is levélben, nyomtatott formában. Kérjük, jelezzétek, ha bármilyen gond merül fel a Hírlevél elérésével kapcsolatban.

a Szerkesztők

MOKSZ Hírlevél

Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének negyedéves lapja

Lapigazgató

Dr. Vasas Livia MOKSZ elnök PhD.

Felelős szerkesztő

Gracza Tünde

Olvasószerkesztő-korrektor

Wolf György

A MOKSZ és a MOKSZ Hírlevél Szerkesztőség címe

1085 Budapest, Üllői út 26.

Tel: +36 1 317-5030, Fax: +36 1 317-1048, MOKSZ

Adószám: 18230082-1-43

Megjelenik 300 példányban